

כגפן פזריה

עלון להפצת תורה ויחידות

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה

פְּרִשֶׁת וִיקְרָא

ג' ניסן תשפ"ו

הפטרה: עם זו יצרתי לי

אין אומרים תחנון | צדקתך

ברכת האילנות | פרשת הנשיאים

ברכת הלכנה החל מיום רביעי

יציאת שבת ר"ת: 19:06

גיליון 955

יציאת השבת:

18:29

ירושלים: 18:28

כניסת השבת:

17:21

ירושלים: 17:15

אדם גדול מתחיל בא' זעירא

הרב עמוס שושן - רב ישובי רכס פוריה

הפרשה פותחת בדברי ה' למשה: "ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאהל מועד". רש"י על אתר מפרש: ויקרא אל משה - לכל דברות ולכל אמירות ולכל צווים קדמה קריאה לשון חיבה, לשון שמלאכי השרת משתמשים בו שנאמר (ישעיהו): 'וקרא זה אל זה', אבל לנביאי האומות עובדי כוכבים ומזלות, נגלה עליהן בלשון עראי וטומאה, שנאמר: 'ויקר אלקים אל בלעם'. והנה בתוך פרשתנו מופיע הדיבור אל משה במילה ויקרא, אך הכתיב בספר תורה הוא א' זעירא, א' קטנה, ומילה זו נראית כמו המילה 'ויקר'. איך יתכן שדיבור ה' אל משה יהיה כתוב בצורה זו הנחשב עראי וכו'? יתר על כן, הרי רצון ה' היה, לפי דברי רש"י דלעיל, שיהיה כתוב 'ויקרא' לשון חיבה?

רבותינו אומרים, שאכן היה צריך להיות כתוב 'ויקרא' בגדול, אלא שמושה רבנו מתוך ענוותנותו הקטין את האות א' שלא להדגיש את חיבתו של הקב"ה אליו. ואולם מעירים רבותינו שלמשה היתה כמות דיו מסוימת לכתיבת כל התורה, לכל מילה ומילה ולכל אות ואות, וכאשר הוא הקטין את האות א' נשאר מעט דיו. מה עשה משה? מרח אותו על פניו. והנה כאשר ירד משה מהר סיני הוא לא ידע כי קרן עור פניו. ממה קרן עור פניו של משה רבנו? מאותו מעט דיו שנותר לו בקולמוסו. כלומר, משה נתכוון למעט מגדולת עצמו על ידי הקטנת האות א', והנה דוקא ההקטנה הזו מגדילה אותו, "קרן עור פניו - ויראו מלגשת אליו". כך נקבע ביהדות כי "מאן דזעיר היהוא רב". פירוש: דוקא זה המקטין את עצמו הוא באמת הגדול!

בהוצאת מכון "שערי תורה": פוריה"נוה עובד ד.ג. גליל תחתון 15210

שערי תורה וחסד ע"ר * כולל אברכים * שיעורי תורה * פרסומים תורניים * גמ"ח עזרה לגזקקים *
הדפסה: דפוס כנרת. עריכה: צ. שוורץ. היה שותף. להעברת תרומות: בנק המזרחי סניף טבריא מספר חשבון: 123459

דיני הכשרת המטבח לפסח

ימים אלו שקודם הפסח מוקדשים לניקוי הבית מחמץ ולהכשרת הכלים שבמטבח לימי החג. אמנם רוב בני אדם מחזיקים מערכות כלים מיוחדות לפסח, אך גם הם אינם פטורים מהכשרת המטבח התנור והכיריים לכבוד החג. להלן עיקרי ההלכות בקצירת האומר.

כלים: כלי חרס וכן כלי פורצלן (פרפורי), אם נשתמשו בהם בחמים אין להם הכשר.

כלי זכוכית: לדעת השו"ע אינם בולעים כלל ודי להם בשיפה והדחה ויש נוהגים להחמיר ולהגעילם. ולדעת הרמ"א דינם ככלי חרס שאין להם הכשר. והוא הדין לכלי פיירקס ודורלקס. כלי אמאיל (זיגו) אפשר בהגעלה וטוב להחמיר להגעילו ג' פעמים.

הכשרת תנור אפייה לפסח: מנקים את התנור היטב. ואם יש חשש שנפלו פירורי חמץ לתוך דלת התנור (בעיקר בדגמים הישנים), ישטפوه עם הרבה סבון, כדי שהפירורים שישם ייפגמו ולא יהיו ראויים למאכל כלב. לאחר מכן יש להפעיל את התנור על החום הגבוה ביותר למשך חצי שעה.

את התבניות קשה להכשיר, מפני שבלעו באש בליעה קשה וצריכות ליבון חמור, וכיוון שבליבון חמור צורתם תתכער - אין להכשירן. ולכן צריך לקנות תבניות מיוחדות לפסח, ואת תבניות החמץ יש לנקות ולשמור כשאר כלי החמץ. אם לא ניתן להשיג תבניות מתאימות לפסח, אפשר להשתמש בתבניות חד-פעמיות.

דרך ההכשר: יקחו את הרשת של התנור, יניחו אותה בתוך התנור, ויפעילו אותו למשך חצי שעה על החום הגבוה ביותר, וכך הרשת תעבור ליבון קל, שמועיל לדעת מקצת הפוסקים. אבל כדי שלא להיכנס לספק יניחו על הרשת נייר כסף, כדי שתחצוץ בין הרשת לתבנית החד-פעמית של פסח, וכך גם אם יגלוש דבר מאכל מהתבנית לא ייווצר חיבור בין התבנית של פסח לרשת.

הכשרת הגז: בכל השנה אנחנו רגילים להשתמש באותה החצובה לסירים בשריים וחלבניים, מפני שגם אם גלש מעט מן התבשיל הבשרי או החלבי על החצובה, האש ששולטת שם תשרוף ותפגום את מה שנשפך. ומכל מקום לקראת פסח, משום חומרת איסור חמץ, נוהגים ללבן את החצובה בליבון קל (רמ"א תנא, ד, מ"ב לד). ויש נוהגים להגעילה. ורצוי לצפות בנייר כסף עבה את הברזלים שעליהם הסירים עומדים, כדי לחצוץ בין החצובה שהעמידו עליה תבשילי חמץ לבין סירי הפסח. אמנם מי שלא ליבן את החצובה ובישל עליה בפסח - המאכלים כשרים.

את שאר הברזלים שאינם נוגעים בסירים, וכן את משטח האמאיל שמתחת לחצובה ואת ראשי הגז, צריך לנקות היטב מכל שאריות האוכל. אבל כיוון שכל החלקים הללו אינם באים במגע עם הסירים - אין צריך ללבנם או לעטפם בנייר כסף. ונוהגים להבעיר למשך כחצי שעה את כל הלהבות. הכלל בהכשרה: כבולעו כך פולטו.

שיש וכיור: מנקים אותם היטב, ולאחר מכן המקלים מסתפקים בעירוי מים רותחים על כל השיש והכיורים. אפשר לשם כך להשתמש גם במכשיר הקיטורית, שחום האדים היוצאים ממנו מאה מעלות. המחמירים, בנוסף לכך מצפים את השיש בשעוונית או בנייר כסף עבה, וכן בכיור מניחים כיור פלסטיק.

ובשיש שנוהרים שלא להניח עליו ישירות סירים ורתחים מפני החשש שיתקלקל, גם המחמירים יכולים להסתפק בעירוי מים ורתחים בלא כיסוי שעוונית או נייר כסף.

פּלִטָה שֶׁל שַׁבָּת: פּלִטָה חֲשֵׁמְלִית מִנְקִים הֵיטֵב, מִחֲמָמִים עַל הַחוּם הַגְבוּהָ לְמִשְׁךְ שַׁעֲתִיִּים, וּמִצָּפִים בְּנִיר כֶּסֶף. פּלִטָה נְחוּשֶׁת שְׁמֹנִיחִים עַל הַגֹּז אֲפֶשֶׁר לְהַכְשִׁיר בְּאֶחָד מִשְׁנֵי אֹפֵנִים: א. לִנְקוּתָהּ וּלְלַבְנָה לִיבּוֹן קָל. ב. לִנְקוּתָהּ, לְחֲמֻמָּה כְּמוֹ בִּשְׁבֶּת לְמִשְׁךְ שַׁעֲתִיִּים, וּבְנוֹסֶף לַכֹּךְ לַצְפוּתָהּ בְּנִיר כֶּסֶף.

מִיקְרוֹגֵל: יֵשׁ מִחֲמִירִים שֶׁלֹּא לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ בִּפְסַח כָּלֵל, וְיֵשׁ הַנוֹהֲגִים לְהַכְשִׁירוֹ בְּאַרְבַּעַה שְׁלִיכִים: א. מִנְקִים אוֹתוֹ הֵיטֵב מִשְׁאֲרֵיּוֹת אוֹכֵל שְׂאוּלֵי נֹתְרוֹ בּוֹ מִחֲמַת גְּלִישֶׁת מְאֻכָּלִים אוֹ מִזִּיעַת הַמְּאֻכָּלִים שִׁיִּצָּאָה עִם הָאֲדָמִים. ב. כִּיּוּן שִׁישׁ לְחֲשׂוֹשׁ שְׂאוּלֵי גֶלֶשׁ אִיזָה מְאֻכָּל חֲמִץ עַל הַצִּלְחַת הַמִּסְתַּוֵּבֶת, יֵשׁ לְהַנִּיחַ דְּבַר שִׁיִּחְצוֹץ בֵּין הַצִּלְחַת לְמְאֻכָּלִים שֶׁמִּחֲמָמִים בִּפְסַח. וְיוֹתֵר טוֹב לְהַחֲלִיף צִלְחַת לִפְסַח. ג. לְהַמְתִּין עֲשָׂרִים וָאַרְבַּע שָׁעוֹת כְּדֵי שֶׁהַטֶּעַם הַבְּלוּעַ בּוֹ יִפְגֵּם. ד. כִּיּוּן שְׁבִלְיעַת הַחֲמִץ שֶׁבּוֹ נַעֲשִׂית עַל יְדֵי הָאֲדָמִים הָעוֹלִים מִהַמְּאֻכָּלִים הַמִּתְחַמְּמִים בְּמִיקְרוֹ גָּל, לְפִיכֵךְ הַכְּשֶׁרְתוֹ עַל יְדֵי הַנַּחַת צִלְחֹת מִים וְחִימוּמָה לְמִשְׁךְ זֶמֶן אֶרוֹךְ מַעֲט מִהַמְּקוּבֵּל.

מְדִיחַ כָּלִים: מִנְקִים הֵיטֵב אֶת הַמִּסְנַנֶּת, שֶׁפַּעֲמִים רַבּוֹת נִתְקַעִים בָּהּ שִׁירֵי מְאֻכָּל. מַפְעִילִים אֶת הַמְדִּיחַ עַל הַחוּם הַגְבוּהָ בְּיוֹתֵר, וְכַבּוּלְעוֹ כֶּךָ פּוֹלְטוֹ. וְלִגְבֵי הַמּוֹגִשִּׁים, לְכַתְחִילָה רְצוֹי לְהַחֲלִיפֵם, אוֹ לְהַגְעִילֵם בְּמִים וְרוֹתְחִים אוֹ בְּעִירוֹי שֶׁל מִים וְרוֹתְחִים. וְכַשְׁקֶשָׁה לְהַגְעִילֵם אוֹ לְהַחֲלִיפֵם, אֲפֶשֶׁר לְהַגְעִילֵם בְּהַדְחָה בְּתוֹךְ הַמְדִּיחַ בְּתוֹכְנִית הָאֶרוּכָה וְהַחֲמָה בְּיוֹתֵר. וּבְכָל מְקָרָה צָרִיךְ לְהַמְתִּין עֲשָׂרִים וָאַרְבַּע שָׁעוֹת אַחֵר הַהַדְחָה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁל כָּלִי הַחֲמִץ.

וְיֵשׁ מִחֲמִירִים וּמַחֲשִׁיבִים אֶת הַמְדִּיחַ כְּכִלֵי רֹאשׁוֹן, שֶׁכְּדֵי לְהַכְשִׁירוֹ צָרִיךְ לְהַכְנִים לְתוֹכוֹ בְּרִזָּל מְלוּבֵן כְּדֵי שִׁירְתִּיחַ אֶת הַמִּים. וְכִיּוּן שֶׁקֶשָׁה מְאֻד לְבַצֵּעַ זֹאת בְּמְדִיחַ בֵּיתִי, אֵין דֶּרֶךְ לְהַכְשִׁירוֹ לְדַעַת הַמִּחְמִירִים. וְהַמְקָלִים יֵשׁ לָהֶם עַל מָה לְסַמּוֹךְ.

שׁוֹלְחַן הָאוֹכֵל: הַשׁוֹלְחָנוֹת שֶׁלָּנוּ עֲלוּלִים לְהַתְקַלֵּק בְּעִירוֹי שֶׁל מִים וְרוֹתְחִים, וְקָל וְחוֹמֵר עִם בְּרִזָּל מְלוּבֵן. לִכֵּן הָעֵיקָר לְנִקּוּתָם הֵיטֵב, וְאַחֲ"כַּ לְהַדְבִּיק עֲלֵיהֶם נִיילוֹן אוֹ נִיר לְכָל מִשְׁךְ הַפְּסַח, כְּדֵי לִיִּצוֹר חֲצִיצָה קְבוּעָה בֵּין הַשׁוֹלְחָן לְכָלִים וּלְמְאֻכָּלִים שֶׁל פְּסַח. עַל הַנִּיר אוֹ הַנִּיילוֹן יִפְרְשׁוּ אֶת הַמִּפָּה, וְטוֹב לְהַקְפִּיד שֶׁלֹּא לְהַנִּיחַ סִירִים וְרוֹתְחִים יִשְׁרֹת עַל הַשׁוֹלְחָן, אֲלֵא עַל צִלְחַת הַפּוּכָה וְכְדוּמָה.

מְקַרֵּר וָאַרְנוֹת מְטַבָּה: כִּיּוּן שִׁישִׁמוֹשֶׁם בְּצוּנָה, הַחֲשֵׁשׁ הַיְחִיד הוּא שֶׁמֶא נִשְׁאָרוּ בָּהֶם פִּירוּרֵי חֲמִץ, וְלִכֵּן הַכְּשֶׁרְתָם בְּנִיקּוּי. וּבְמִקְוֹמוֹת שֶׁקֶשָׁה לְנִקּוּת, כְּדוּגְמַת הַחֲרִיצִים שֶׁבְּצֵד הַגּוֹמִיּוֹת שֶׁבְּדוּפֵן הַמְּקַרֵּר, וְיֵשׁ חֲשֵׁשׁ שְׂאוּלֵי נִתְקַעוּ שֶׁם פִּירוּרֵי חֲמִץ - יִנְקוּ עִם הָרַבָּה מִי סְבּוֹן אוֹ חוֹמֵר אַחֵר שִׁיִּפְגּוּם אֶת הַפִּירוּרִים מִהֵיוֹת רְאוּיִים לְמְאֻכָּל כָּלֵב, וְאֵין חוֹבָה לְפַתּוֹחַ אֶת הַגּוֹמִיּוֹת כְּדֵי לְהוֹצִיא אֶת הַפִּירוּרִים הַטְּמוּנִים שָׁם. כִּשְׁהָיוּ מִדְּפֵי הָאַרְנוֹת מַעֵץ טַבַּעִי, פַּעֲמִים רַבּוֹת שֶׁהָיוּ בָּהֶם סְדָקִים וְהָיָה קֶשָׁה לְנִקּוּתָם בְּאֹפֶן מוֹחֲלָט מִחֲמִץ שֶׁנִּדְבַּק בָּהֶם, וְלִכֵּן הוֹרוּ הָאַחֲרוֹנִים לְצַפּוֹת אֶת הַמְּדַפִּים בְּנִיר אוֹ מִפָּה (מ"ב תנא, קטו). אֲבָל בְּמְדַפִּים חֲלָקִים כְּשֶׁלָּנוּ, אֵין חֲשֵׁשׁ שֶׁנִּשְׁאָר עֲלֵיהֶם חֲמִץ, וְלִכֵּן אַחֵר נִיקּוּן טוֹב אֵין חוֹבָה לְפָרוֹשׁ עֲלֵיהֶם נִיר אוֹ מִפָּה. וְאֵע"פ כֵּן רַבִּים נוֹהֲגִים לְצַפּוֹת אֶת הַמְּדַפִּים בְּנִיר.

הלכות חודש ניסן

א. "החדש הזה לכם ראש חדשים, ראשון הוא לכם לחדשי השנה". רובו של החודש ימים טובים: בראש חודש ניסן הוקם המשכן וי"ב יום הקריבו הנשיאים את קרבנם, בו נגאלו ממצרים ובו עתידין להגאל. ולכן יש בו הלכות מיוחדות.

ב. כשאומר אדם על חודש ניסן שהוא ה"חודש הראשון" הוא מקיים מצוות עשה דאורייתא של "החדש הזה לכם ראש חדשים וכו'" וכל זאת כדי לזכור את החודש שבו יצאנו ממצרים. כאן גם החשיבות להזכיר את התאריך העברי.

ג. "שואלין ודורשין בהלכות פסח קודם לפסח שלשים יום". על כן חובה על כל איש ישראל לשנן לעצמו היטב במשך ימים אלו יום יום את ההלכות הקשורות לחג הפסח. ולהתחיל גם בניקוי הבית ובקניית מוצרים לפסח.

ד. גם אם אדם למד את ההלכות האלו בשנים עברו, ישוב ללמודם בכל שנה מפני שהשכחה מצויה. ועוד טעם יש בזה, שכל הלומד הלכה - בורא מלאך השומרו שלא ישל בה. החיוב ללמוד הלכות קודם החג הוא גם על יחיד וגם על ציבור, אלא שהציבור לא צריך לבטל סדר לימוד קבוע עבור זה, ודי בכך שיקצרו מעט מסדר לימודם הרגיל, וילמדו בו הלכות פסח.

ה. אין אומרים תחנון ונפילת אפים בכל חודש ניסן. שרובו ימים טובים בגלל הקרבת הנשיאים, וימי הפסח. אין אומרים "צדקתך" בשבת במנחה. וכן הדין בכל שבתות השנה, אם אין אומרים תחנון באותו יום אילו היה חול, אין אומרים "צדקתך" באותה שבת. אין אומרים "למנצח יענך" ו"תפילה לדוד" כל החודש. והאשכנזים אומרים "למנצח יענך" כל החודש חוץ ערב פסח שלא אומרים.

ו. בראש חודש ניסן הוקם המשכן, והנשיאים הקריבו את קרבנם בחנוכת המשכן, כל נשיא הקריב יום אחד, ולכן נוהגים לקרות בפרשת הנשיאים מיום ראש חודש ניסן.

ז. קמחא דפסחא - מנהג קדום ועתיק יומין אשר נהגו בו ראשונים לקחת חיטים ולחלקן לעניים כדי לסייע בידם בהוצאות החג המרובות. וכיום נוהגים לתת מעות לאגודות המתעסקות בחלוקת מוצרי מזון לנזקקים.

ח. יש פוסקים אשר נתנו למנהג זה של קמחא דפסחא תוקף של הלכה, ובזהר הקדוש האריך בעונשו של הסועד בחג ואין דעתו על העניים. ודבר זה הוא חיוב על כל אדם, ואינו חומרא או חסידות בלבד.

[הגר"מ אליהו זצ"ל]

לעילוי נשמות אמו"ר רבי יצחק שושן זצ"ל - נלב"ע יב' תמוז תשע"ז

עלון זה מוקדש:

לחפצות: ציפורה ודושע לוי. שרה בת שמחה. עורבן עישה. תקוה בת עזיה. אלגרה בת גאן. אסנת בת זחבה. מול בת ענולה. אברהם בן רחל. רחמים בן סולמנה. הראל בן אביגיל. אילנה בת סליחה. ישי ורחל לוי. חנה בת זוהרה. עדן בת רחל. מיטל מוריה אדרי. יוסף בר בן מיכל. דוד ביטון הי"ו. לעילוי נשמות: הגר"מ אליהו. רבי משה מלך. רבי יעקב ובריס שושן. יצחק דוד. מקס דוד. מירי חיים. ישראל אברהם טון. אהרן מנחם. דוד גוססר. מירי פילק. מרדכי בן חמו. אסתר וענבר נחום. עמוס דמי. אסתר בת תורא. אליהו בת פרידה. אריה בן שמעון. צוה בת דוד. יצחק ולאח אסתר. עזיה נחום. דוד חלילי. בנימין יחזק. מירי שמעון. אסתר אלקוב. אברהם בן שמשאל. לאור רחמים. דבורה ואילן מנחם. מיטל ועקב. איתן ופני. אילנה שחר. יצחק בן פנחס. יצחק ושמחה אילון ז"ל. אורי יצחק אילון ז"ל. סן יצחק שושן ז"ל. לע"נ הנפסחים בשואה ובהם: אלכסנדר שנדור, שושנה רוזה, רפאל פריצי, וציעיליה צילה לבית משפחת ציטרון הי"ד. אברהם ולאח ציטרון ז"ל.

להחזרת נעדר צה"ל ושבינו ובהם: גיא חבר, יהודה כץ, רון ארד הי"ד.

למענוניים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 0537788483